

Kuudestoista kansainvälinen kielitieteen olympiadi

Praha (Tšekki), 26.–30. heinäkuuta 2018

Henkilökohtaisen kilpailun tehtävät

Tehtävänratkaisun säännöt

Älä kopioi tehtäviä. Kirjoita jokainen ratkaisusi erilliselle paperille tai papereille. Kirjoita jokaiseen paperiin tehtävän numero, paikkasi numero ja sukunimesi. Muussa tapauksessa vastauksesi saatetaan arvioida virheellisesti.

Perustele vastauksesi huolellisesti. Oikea vastaus ilman perusteluja tuottaa vain alhaiset pisteet, vaikka vastauksessa ei olisi virheitä.

Tehtävä nro 1 (20 pistettä). Alla on creekin kielen sanoja sekä niiden suomennokset. Merkki [ʔ] osoittaa painoa:

[cokó]	<i>talo</i>	[imahicíta]	<i>vahdata</i>
[cá:lo]	<i>forelli</i>	[inkosapítá]	<i>anoa</i>
[sókcá]	<i>kassi</i>	[tapassó:la]	<i>lukki</i>
[wa:kocí]	<i>vasikka</i>	[akkopánka]	<i>leikkiminen</i>
[pocóswa]	<i>kirves</i>	[cokpilá:pilá]	<i>amerikankehrääjä</i>
[famí:ca]	<i>meloni</i>	[tokna:photí]	<i>lompakko</i>
[yanása]	<i>biisoni</i>	[co:kakí:ítá]	<i>opiskelu</i>
[iyanawá]	<i>hänen poskensa (yks.)</i>	[ʔafotaháya]	<i>kurpitsa</i>
[hî:spákwa]	<i>punarintarastas</i>	[itiwanayipíta]	<i>sittoa toisensa yhteen</i>
[aklowahí:]	<i>muta</i>	[ipahankatíta]	<i>laskea meitä</i>
	[pokkoʔakkoakkopankacóko]		<i>koripallosali</i>

Merkitse paino:

[ifa]	<i>koira</i>	[ifoci]	<i>pentu</i>
[ná:naki]	<i>tavarat</i>	[sá:sakwa]	<i>hanhi</i>
[aktopa]	<i>silta</i>	[hoktaki]	<i>naiset</i>
[wanayita]	<i>sittoa</i>	[awanayita]	<i>sittoa kiinni</i>
[isiskitoci]	<i>pieni lasi</i>	[a:tamihoma]	<i>konepelti</i>
[honanta:ki]	<i>miehet</i>	[ilitohtaʔita]	<i>panna jalat ristiin</i>

⚠ Creekin (muskogeen) kieli kuuluu muskogee-kielten kielikuntaan. Sitä puhuu noin 4 500 ihmistä Oklahoman osavaltiossa Yhdysvalloissa.

[ʔ] on konsonantti. Merkki [ʔ] osoittaa laskevaa toonia. Merkki [:] osoittaa, että sitä edeltävä vokaali on pitkä.

—Aleksejs Peguševs

Tehtävä nro 2 (20 pistettä). Alla on hakhunin kielen lauseita sekä niiden suomennokset:

1. **ɲa ka kɣ ne** — *Menenkö?*
2. **nɣ ʒip tuʔ ne** — *Nukuitko?*
3. **ɲabə ati lapkʰi tɣʔ ne** — *Näinkö hänet?*
4. **nirum kəmə nuʔrum cʰam ki ne** — *Tunneimme teidät?*
5. **nɣbə ɲa lapkʰi rɣ ne** — *Näetkö minut?*
6. **tarum kəmə nɣ lan tʰu ne** — *Löivätkö he sinua?*
7. **nuʔrum kəmə ati lapkʰi kan ne** — *Näettekö hänet?*
8. **nɣbə ati cʰam tuʔ ne** — *Tunsitko hänet?*
9. **tarum kəmə nirum lapkʰi ri ne** — *Näkevätkö he meidät?*
10. **ati kəmə ɲa lapkʰi tʰɣ ne** — *Näkikö hän minut?*

(a) Käännä suomeksi:

1. **nɣ ʒip ku ne**
2. **ati kəmə nirum lapkʰi tʰi ne**
3. **tarum kəmə nuʔrum cʰam ran ne**
4. **nirum kəmə tarum lan ki ne**
5. **nirum kəmə nɣ cʰam tiʔ ne**
6. **nirum ka tiʔ ne**

(b) Käännä hakhunin kielelle:

7. *Löinkö sinua?*
8. *Näkivätkö he minut?*
9. *Tunteeko hän sinut?*
10. *Nukutteko?*

⚠ Hakhunin kieli kuuluu sinotiibetiläisen kielikunnan sal-kielten haaraan. Sitä puhuu noin 10 000 ihmistä Intian itäisimmässä osassa sekä Myanmarin naapurialueella.

ə ja ɣ on vokaalit. cʰ, kʰ, ɲ, tʰ, ʒ ja ʔ on konsonantit.

—Pjotr Arkadiev

Tehtävä nro 3 (20 pistettä). Alla on terenan kielen sanoja kahdessa kieliopillisessa muodossa (yks. 1. pers., *minun ...-ni tai minä ...*; yks. 2. pers., *sinun ...-si tai sinä ...*) sekä niiden suomennokset. Jotkut muodot puuttuvat.

yks. 1. pers.	yks. 2. pers.		yks. 1. pers.	yks. 2. pers.	
îmam	îme	<i>aviomies</i>	enjóvi	yexóvi	<i>vanhempi sisarus</i>
mbího ₁	<i>mennä</i>	noínjoa ₈	<i>nähdä sen</i>
yónom	yéno	<i>käydä</i>	vanénjo ₉	<i>ostaa</i>
mbôro	peôro	<i>housut</i>	mbepékena	pipíkina	<i>rumpu</i>
ndûti	tiûti	<i>pää</i>	ongóvo	yokóvo	<i>mahalaukku, sielu</i>
âyom	yâyo	<i>naisen veli</i>	rembéno	ripíno	<i>paita</i>
..... ₂	pîyo	<i>eläin</i>	nje'éxa	xi'íxa	<i>poika/tytär</i>
yênom ₃	<i>aviovaimo</i>	ivándako	ivétako	<i>istua</i>
mbûyu	piûyu	<i>polvi</i>	mbirítauna	piríteuna	<i>veitsi</i>
njûpa	xiûpa	<i>maniokki</i>	mómindi ₁₀	<i>olla väsynyt</i>
..... ₄	yéno	<i>äiti</i>	njovó'i	xevó'i	<i>hattu</i>
nênem	nîni	<i>kieli</i>	ngónokoa	kénokoa	<i>tarvita sitä</i>
mbâho	peâho	<i>suu</i>	ínzikaxovoku ₁₁	<i>koulu</i>
ndâki	teâki	<i>käsi (ranteesta olkapäähän)</i> ₁₂	yôxu	<i>isoisä</i>
vô'um	veô'u	<i>käsi, käsiterä</i>	íningone	ínikene	<i>ystävä</i>
ngásaxo ₅	<i>tuntea kylmää</i>	vandékena	vetékena	<i>kanootti</i>
njérere ₆	<i>kylki, puoli</i>	óvongu	yóvoku	<i>talo</i>
mônzi	meôhi	<i>leikkikalu</i> ₁₃	níwo	<i>sisaruksen poika</i>
ndôko ₇	<i>niska</i>	ánzarana ₁₄	<i>kuokka</i>
ímbovo	ípevo	<i>vaatteet</i>	nzapátuna	hepátuna	<i>kenkä</i>

(a) Täydennä aukot.

(b) Useita terenan kielen sanoja on lainattu portugalista, Brasilian virallisesta kielestä. Esimerkkinä on yllä mainittu 'kenkä'-sana (← portugalin *sapato*). Joskus portugalista lainatut sanat voivat käyttäytyä terenan kielessä poikkeavasti.

yks. 1. pers.	yks. 2. pers.	
lámbina	leápina	<i>lyijykynä</i> (← portugalin <i>lâpis</i>)
	leátana	<i>purkki</i> (← portugalin <i>lata</i>)
	keápana	<i>kaapu</i> (← portugalin <i>capa</i>)

1. Millä tavalla nämä sanat eroavat terenan kielen omaperäisistä sanoista?

2. Käännä terenan kielelle: *minun purkkini*, *minun kaapuni*.

⚠ Terenan kieli kuuluu arawakilaisen kielikunnan bolivialais-paranalaiseen haaraan. Sitä puhuu noin 15 000 ihmistä Brasiliassa.

' on konsonantti (ns. glottaaliklusiili). **x** = suomen *š*. **y** = suomen *j*. **nj** = *nž*. Kirjain **m** sanan lopussa merkitsee, että koko sana lausutaan nasalisoituna. Merkki ^ osoittaa, että vokaali on pidentynyt ja se lausutaan laskevalla intonaatiolla. Merkki ' osoittaa, että seuraava konsonantti on pidentynyt.

—André Nikulín

Tehtävä nro 4 (20 pistettä). Alla on vuoriarapešin kielen sanaliittoa sekä niiden suomennot:

1. biaruh atuh araruh	3 sokeriruokoa
2. nybat biabys juhurubys	6 munaa
3. anowip biabys bøbys	8 betelpähkinää
4. biogu nybat atuh araruh	9 sokeriruokoa
5. anowip biagas atugas atug baigas	10 saagopalmun kuoren palaa
6. biogu atut atub juhurubys	13 munaa
7. wiwis atug baigas	13 saagopalmun kuoren palaa
8. wiwis biabys bøbys	14 betelpähkinää
9. biogu atugu biogu biaruh atuh araruh	23 sokeriruokoa
10. araman biabys bøbys	26 betelpähkinää
11. anowip biabys juhurubys	26 munaa

(a) Tietoja tutkinut kielitieteilijä ajatteli alussa, että sana X puuttuu kolmesta ylhäällä esitetystä esimerkistä. Jatkaessaan kielen tutkimista, hän kuitenkin ymmärsi, että yksikään sana ei puutu, koska sanaa X yleensä ei käytetä, vaan se ilmenee kontekstista. Nimeä sana X . Minkä kolmen esimerkin kohdalla kielitieteilijä ajatteli, että se puuttuu? Miten se ilmenee kontekstista?

(b) Käännä suomeksi:

12. **biabys atub bøbys**
13. **atub juhurub**
14. **nybat atuh araruh**
15. **biagas atugas biagas baigas**
16. **wiwis baigas**

(c) Käännä vuoriarapešin kielelle:

17. 4 betelpähkinää
18. 11 munaa
19. 20 munaa
20. 25 saagopalmun kuoren palaa

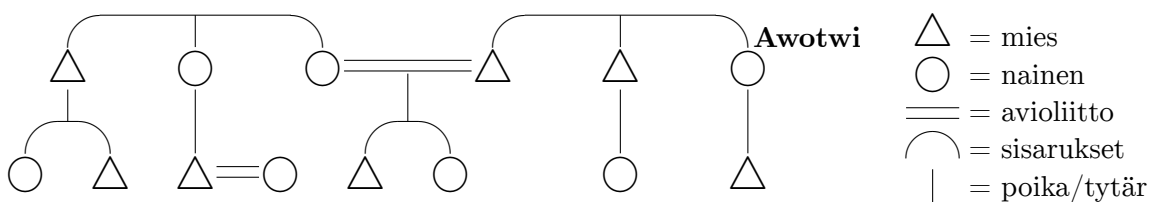
⚠ Vuoriarapešin (bukijipin) kieli kuuluu torricellilaiseen kielikuntaan. Sitä puhuu noin 15 000 ihmistä Papua-Uudessa-Guineassa.

Betelpähkinät ovat todellisuudessa tietyn palmun siemeniä.

—*Aleksejs Peguševs*

Tehtävä nro 5 (20 pistettä). Alla kolme akan-kansaan kuuluvaa miestä esittelevät itseään sekä muutamia perheensä jäseniä (ks sukupuuta):

1. **Yefre me Enu. Yefre me banom Thema ne Yaw ne Ama. Yefre me yere Kunto. Yefre me nuanom Awotwi ne Nsia. Yefre me wɔfaase Berko.**
2. **Yefre me Kofi. Yefre me nua Esi. Yefre me agya Ofori. Yefre me sewaanom Dubaku ne Kunto. Yefre me sewaabanom Yaw ne Ama ne Kobina.**
3. **Yefre me Kobina. Yefre me enanom Dubaku ne Kunto. Yefre me nuanom Yaw ne Ama. Yefre me wɔfa Ofori. Yefre me yere Efua.**

(a) Kirjoita sukupuuhun oikeat nimet.

(b) Alla on vielä muutamia kahden muun samaan perheeseen kuuluvan miehen väitteitä:

1. **Yefre me Yaw. Yefre me enanom _____ . Yefre me _____ Nsia ne _____ . Yefre me nuanom Thema ne _____ . Yefre me _____ Awotwi. Yefre me _____ Ofori. Yefre me _____ Esi ne _____ . Yefre me _____ Berko.**
2. **Yefre me _____ . Yefre me banom Kofi ne _____ . Yefre me _____ Yaw ne _____ . Yefre me _____ Kunto ne _____ .**

Täydennä aukot. (Jotkut aukot voivat sisältää enemmän kuin yhden sanan.)

⚠ Akanin kieli kuuluu atlantinkongolaisen kielikunnan kwa-kielten ryhmään. Sitä puhuu noin 8 000 000 ihmistä Ghanassa. —*Ksenija Giljarova*

Toimittajat: Samuel Ahmed, Božidar Božanov, Qitong Cao, Ivan Deržanski (tekn. toim.), Hugh Dobbs, Dmitrij Gerasimov, Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevič, Gabrijela Hladnik, Boris Iomdin, Tsuyoshi Kobayashi, Bruno L’Astorina, Tae Hun Lee, André Nikulin, Miina Norvik, Aleksejs Peguševs, Aleksandr Piperski, Marija Rubinštein (päätoimittaja), Daniel Rucki, Artūrs Semeņuks, Pavel Sofroniev, Milena Veneva.

Suomalainen teksti: André Nikulin, Miina Norvik.

Onnea matkaan!